

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KỸ THUẬT CHĂN NUÔI BÒ ĐỰC GIỐNG

(Kèm theo Quyết định số /QĐ-SNNMT ngày ... tháng 3 năm 2026
của Sở Nông nghiệp và Môi trường)

1. Chuồng trại

1.1. Vị trí xây dựng chuồng trại

- Chuồng nuôi phải tách biệt với nhà ở của người và khu vực chăn nuôi các loại vật nuôi khác. Tùy thuộc vào quy mô chăn nuôi để bố trí chuồng nuôi, khu vực xử lý chất thải chăn nuôi đáp ứng quy định về khoảng cách đến các đối tượng chịu tác động.

- Hướng chuồng tốt nhất là hướng Nam hoặc Đông Nam.

1.2. Diện tích chuồng trại

- Bò đực giống phối trực tiếp thường có tâm lý hung phấn cao, dễ kích động, do đó kết cấu phải đặc biệt kiên cố.

- Diện tích: Tối thiểu 12 - 15 m²/con. Không nuôi nhốt chung các con đực với nhau.

- Tường rào/vách ngăn: Chiều cao vách ngăn ít nhất 1,5 m.

- Mái chuồng: Độ cao từ nền đến giọt gianh tối thiểu 3m. Sử dụng vật liệu cách nhiệt (ngói, lá, hoặc tôn lạnh,...) để tránh bò bị stress nhiệt, gây ảnh hưởng đến chất lượng tinh trùng.

1.3. Nền chuồng và rãnh thoát nước

- Nền chuồng làm bằng bê tông hoặc gạch chỉ xếp nghiêng. Bề mặt phải nhám để bò đực không bị trượt ngã gây hỏng chân móng hoặc gãy dương vật khi nhảy phối.

- Nền có độ dốc khoảng 2 - 3% về phía sau, hướng ra rãnh thoát nước. Rãnh thoát nước rộng 20-25 cm.

1.4. Hệ thống máng ăn, máng uống

- Máng ăn xây bằng gạch, láng xi măng nhẵn bên trong để dễ vệ sinh. Chiều cao thành máng phía ngoài (hành lang) là 80 cm, thành phía trong (nơi bò ăn) là 50 cm.

- Máng uống đặt ở góc chuồng, cao khoảng 60 cm. Nên lắp núm uống tự động để đảm bảo nước sạch luôn sẵn có.

2. Cách chọn bò đực giống phối trực tiếp

- Chủng loại: Thường sử dụng các đực giống lai Zebu (có thể là lai Sind, lai Brahman, Droughtmaster,..) để phối cho bò cái nền hướng thịt. Nên chọn các con lai có độ tuổi từ 18 tháng tuổi trở lên, khối lượng ≥ 300 kg có tỷ lệ máu ngoại cao, ít nhất 75% trở lên.

- Nguồn gốc: Chọn những con đực sinh ra từ bố, mẹ khỏe mạnh, xuất phát từ vùng an toàn dịch và đực tiêm phòng đầy đủ theo quy định.

- Ngoại hình và tính năng sản xuất: Bò đực giống phải có ngoại hình phù hợp với các đặc trưng của từng giống. Sinh trưởng, phát triển tốt, không còi cọc. Dáng to khỏe, cân đối, kết cấu cơ thể vững chắc, cơ bắp phát triển. Đầu to, trán rộng, góc sừng lớn. Mõm rộng, mũi to. Ngực sâu và rộng. Mông to, bụng thon gọn. Bốn chân cân đối, vững chắc.

- Cơ quan sinh dục và khả năng sinh sản: Bộ phận sinh dục phát triển bình thường. Hai tinh hoàn to, đều, cân đối, treo vững chắc, không sa thấp bất thường.

- Tính dục hăng; tỷ lệ phối giống bò cái đạt tỷ lệ cao, từ 85% trở lên.

3. Kỹ thuật chăm sóc và nuôi dưỡng bò đực phối giống trực tiếp

- Giai đoạn này bắt đầu khi bò đạt độ tuổi trưởng thành sinh dục hoàn toàn (thường từ 18 - 24 tháng tuổi) và được đưa vào khai thác phối giống chính thức.

3.1. Nuôi dưỡng

- Trong thời gian phối giống, bò đực tiêu tốn nhiều năng lượng, do đó cần bổ sung đầy đủ vitamin đặc biệt là A, E và khoáng chất kẽm, selen.

- Đảm bảo nguồn thức ăn, nước uống luôn sạch sẽ.

- Chế độ ăn thay đổi tùy theo cường độ phối giống: 30 – 35 kg cỏ tươi + 2-3 kg rơm khô để ổn định hệ vi sinh vật dạ cỏ + 3,0 - 4,0 kg thức ăn tinh hỗn hợp giàu đạm và Vitamin A, E, kẽm + 50 – 70 gram muối hoặc đá liếm.

- Trong mùa phối giống cao điểm, bổ sung thêm 200 – 300 g mầm lúa xanh hoặc 2-3 quả trứng gà/ngày vào khẩu phần để tăng chất lượng tinh trùng.

3.2. Chăm sóc và khai thác

- Cho bò đực giống vận động khoảng 1-2 giờ hoặc 1 - 2 km/ngày. Hàng ngày tắm chải cho bò. Mùa đông tắm chải 02 ngày/lần.

- Định kỳ 3 tháng kiểm tra chân móng một lần. Gọt móng nếu quá dài để bò đứng vững khi nhảy phối, tránh chân thương khớp.

- Tần suất phối: Bò đực giống sử dụng để phối giống trực tiếp không quá 3 lần/tuần. Tuổi bò đực bắt đầu phối giống trực tiếp không ít hơn 16 tháng tuổi đối với bò lai, 18 tháng tuổi đối với bò ngoại và thời gian sử dụng không quá 5 năm:

+ Đối với bò tơ: Phối 1 lần/tuần.

+ Đối với bò đực trưởng thành (Từ 3 tuổi trở lên): Phối tối đa 2 - 3 lần/tuần (mỗi lần cách nhau ít nhất 1-2 ngày).

- Thời điểm phối: Nên thực hiện vào sáng sớm hoặc chiều mát. Quá trình nhảy phối nên diễn ra nhanh gọn trong vòng 5-10 phút.

- Vệ sinh trước phối: Dùng nước sạch hoặc nước muối loãng vệ sinh vùng bao dương vật của bò đực và bộ phận sinh dục của bò cái để tránh lây nhiễm các bệnh đường sinh dục.

4. Vệ sinh phòng bệnh

- Định kỳ tiêm phòng vắc xin Tụ huyết trùng, Lở mồm long móng 2 lần/năm, tiêm phòng vắc xin viêm da nổi cục theo hướng dẫn Cục Chăn nuôi và Thú y và nhà sản xuất.

- Thực hiện tẩy ký sinh trùng định kỳ 2 lần/năm.

- Luôn giữ cho chuồng trại và khu vực xung quanh sạch sẽ. Thường xuyên quét dọn, cọ rửa nền chuồng, máng ăn, máng uống; thu gom phân. Có thể dùng rom rạ lót nền chuồng vào mùa đông.

- Định kỳ dùng vôi bột; thuốc sát trùng Virkon, BKA, Bencocit,... tẩy uế chuồng nuôi 02 lần/tháng./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Luật Chăn nuôi số 32/2018/QH14 được Quốc hội thông qua ngày 19/11/2018.
- Luật số 146/2025/QH15 được Quốc hội thông qua ngày 11/12/2025 Sửa đổi, bổ sung một số điều của 15 Luật trong lĩnh vực Nông nghiệp và Môi trường.
- Nghị định số 46/2022/NĐ-CP ngày 13/7/2022 Sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 13/2020/NĐ-CP ngày 21/01/2020 của Chính phủ hướng dẫn chi tiết Luật Chăn nuôi;
- Thông tư số 94/2025/TT-BNNMT ngày 31/12/2025 của Bộ Nông nghiệp và Môi trường Hướng dẫn chi tiết một số điều của Luật Chăn nuôi.
- Tiêu chuẩn quốc gia TCVN 11909:2017 Quy trình giám định, bình tuyển bò giống.
- Nghị định số 13/2020/NĐ-CP ngày 21/01/2020 của Chính phủ về Hướng dẫn chi tiết luật chăn nuôi.
- Thông tư số 23/2019/TT-BNNPTNT ngày 30/11/2019 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về hướng dẫn một số điều của Luật Chăn nuôi về hoạt động chăn nuôi (Quy định về mật độ chăn nuôi và quy mô chăn nuôi nông hộ).
- Thông tư số 18/2023/TT-BNNPTNT ngày 15/12/2023 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của thông tư số 23/2019/TT-BNNPTNT ngày 30 tháng 11 năm 2019 của Bộ trưởng Bộ nông nghiệp và phát triển nông thôn hướng dẫn một số điều của luật chăn nuôi về hoạt động chăn nuôi.
- Quyết định số 54/QĐ/BNN-KHCN ngày 09/01/2014 của Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về việc Ban hành tạm thời các định mức kỹ thuật áp dụng cho các mô hình thuộc dự án khuyến nông Trung ương (*Lĩnh vực chăn nuôi*).
- Nghị quyết số 26/2025/NQ-HĐND ngày 09/12/2025 của Hội đồng nhân dân tỉnh Gia Lai Ban hành quy định nội dung chi, mức chi cho các hoạt động khuyến nông trên địa bàn tỉnh Gia Lai.
- Giáo trình Chăn nuôi Trâu bò - Học viện Nông nghiệp Việt Nam. NXB Nông nghiệp. (Chương: Quản lý và sử dụng bò đực giống).
- Sổ tay Kỹ thuật chăn nuôi bò thịt - Cục Chăn nuôi - Bộ Nông nghiệp và PTNT (Mục 3: Kỹ thuật chọn lọc và sử dụng đực giống trong nông hộ)/.